

Wypowiedź argumentacyjna – karta pracy ze wskazówkami dla ucznia

Temat wypowiedzi argumentacyjnej:

Decyzja o rozpoczęciu powstania warszawskiego była błędem. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w argumentacji aspekty polityczny i społeczny.

Sporządź plan wypowiedzi argumentacyjnej.

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Krok 1.

Zdefiniuj pojęcie *powstanie warszawskie*.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

We wstępie należy zdefiniować pojęcie użyte w temacie, czyli objaśnić jego znaczenie. W tym wypadku należy określić: kto oraz przeciwko komu zorganizował powstanie.

Krok 2.

Określ ramy czasowe oraz zasięg terytorialny powstania.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Formułując definicję powstania warszawskiego, nie zapomnij o określeniu czasu i miejsca wydarzeń. Podaj:
– dokładną datę wybuchu i zakończenia powstania,
– kto wydał decyzję o rozpoczęciu powstania,
– zasięg terytorialny powstania.

Krok 3.

Nakreśl tło historyczne.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

We wstępie należy nie tylko wyjaśnić, jak się rozumie główne zagadnienie, lecz także osadzić je w szerszym kontekście historycznym. Naszkicowanie tła to przedstawienie krótkiej ogólnej charakterystyki sytuacji w przededniu wybuchu powstania. Konieczne będzie:

- objaśnienie sytuacji na froncie wschodnim,
- przedstawienie zarysu sytuacji geopolitycznej ziem polskich w tym okresie,
- wyjaśnienie, czym była Wielka Trójka (kto wchodził w jej skład) oraz jakie decyzje dotyczące ziem polskich podejmowało to grono aż do wybuchu powstania.

Krok 4.

Określ swoje stanowisko, odnosząc się do tezy zawartej w temacie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Teza podana w temacie zakłada, że decyzja o rozpoczęciu powstania warszawskiego była błędem. Masz możliwość:

- uznania prawdziwości tej tezy,
- odrzucenia jej jako całkowicie fałszywej,
- uznania jej za fałszywą, ale tylko częściowo.

Uwaga – zanim przejdziesz do następnego etapu, czyli argumentacji, określ jasno swój punkt widzenia.

Stosuj następujące zwroty: „Zgadam się...”, „Nie zgadzam się...”, „Uważam, że...”, „Sądzę, że...”, „W mojej ocenie...”, a także: „Nie mam pewności, czy teza jest uzasadniona...”, „Nie jest łatwo odnieść się do tezy, ale spróbuję zająć stanowisko po przytoczeniu argumentów z uwzględnieniem aspektów politycznego i społecznego”.

Co powinna zawierać praca ucznia? – szczegółowe wskazówki dla nauczyciela

Zadanie	Szczegółowe treści wypowiedzi argumentacyjnej
Krok 1.	<p>Uczeń wyjaśnia, czym było powstanie warszawskie – powinny się tu znaleźć odpowiedzi na pytania: kto, gdzie, przeciwko komu je zorganizował. Przykładowa odpowiedź ucznia mogłaby brzmieć np. tak:</p> <p>Powstanie warszawskie było zbrojnym wystąpieniem i największą akcją militarną zorganizowaną przez Armię Krajową przeciwko wojskom niemieckim w okupowanej Warszawie. Do powstania przyłączyły się również inne organizacje konspiracyjne, np. Armia Ludowa czy część Narodowych Sił Zbrojnych.</p>
Krok 2.	<p>Uczeń określa dokładne ramy czasowe, czyli podaje daty wybuchu i zakończenia powstania: 1.08.1944–2.10.1944. Píše, że rozpoczęło się ono na mocy rozkazu gen. Tadeusza Komorowskiego „Bora” o godzinie 17:00 (godzina „W”), a zakończyło po 63 dniach podpisaniem kapitulacji. Walki toczyły się w stolicy z różnym natężeniem w różnym czasie, głównie w Śródmieściu, na Starówce, Ochocie, Powiślu, Mokotowie, Woli oraz Żoliborzu.</p>
Krok 3.	<p>Uczeń powinien nakreślić tło wydarzeń, tj. przedstawić, jak wyglądała sytuacja na froncie wschodnim, jakie decyzje polityczne podejmowali w tym czasie alianci, jak wyglądała sytuacja na ziemiach polskich. Oczekiwana odpowiedź ucznia powinna zawierać następujące informacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sytuacja geopolityczna ziem polskich: Polska okupowana przez Niemców od 1939 r., władze RP (prezydent oraz rząd) na uchodźstwie w Londynie, na ziemiach polskich aktywne Polskie Państwo Podziemne oraz AK – największa konspiracyjna siła zbrojna w okupowanej Europie; – trudne relacje polsko-sowieckie po ujawnieniu zbrodni katyńskiej w 1943 r.; – sukcesy Armii Czerwonej na froncie wschodnim na przełomie lat 1943 i 1944; – przekroczenie granicy II RP przez Armię Czerwoną (w styczniu 1944 r.) i zajęcie pozycji na przedpolach Warszawy (w lipcu 1944 r.), zorganizowanie przez Sowietów komunistycznych władz na ziemiach polskich (PKWN); – konferencja Wielkiej Trójki w Teheranie, 28 XI–1 XII 1943 r. (członkowie Wielkiej Trójki: przywódca ZSRR Józef Stalin, premier Wielkiej Brytanii Winston Churchill oraz prezydent Stanów Zjednoczonych Franklin Delano Roosevelt): na konferencji podjęto niekorzystne dla Polski decyzje dotyczące kształtu terytorialnego (zatrzymanie przez Sowietów nabytków terytorialnych z 1939 r., zapowiedź rekompensaty na zachodzie) oraz ustalono, że państwo polskie pozostanie w sowieckiej strefie wpływów; – plan „Burza” – opracowanie w listopadzie 1943 r. planu wzmożenia działań dywersyjnych przez AK przeciwko okupantowi niemieckiemu, również we współpracy z Armią Czerwoną, oraz ujawnienia się przedstawicieli administracji Polskiego Państwa Podziemnego i wystąpienie wobec Sowietów w roli gospodarza; plan realizowany z sukcesami militarnymi latem 1944 r. na Kresach, ale zakończony klęską polityczną (aresztowanie przez Sowietów dowódców oraz żołnierzy AK, a także ujawniających się przedstawicieli administracji); – rozkaz Komendanta Głównego AK Tadeusza Komorowskiego „Bora” o rozpoczęciu powstania, przy akceptacji premiera Stanisława Mikołajczyka.
Krok 4.	<p>Uczeń określa swoje stanowisko, czy popiera tezę, czy się z nią nie zgadza. Może napisać np. tak: „Zgadzam się z tezą, że rozpoczęcie powstania warszawskiego był błędem”, „Nie zgadzam się z tezą, że rozpoczęcie powstania warszawskiego był błędem. Uważam, że...”. Uczeń może również zająć stanowisko niejednoznaczne: „Uważam, że niezwykle trudno jest zająć jednoznaczne stanowisko... Postaram się przywołać argumenty i sformułować opinię...”. Ważne, aby w kroku 6. opowiedział się już zdecydowanie za tezą lub przeciw niej.</p>
Krok 5.	<p><u>Proponowane argumenty wraz z przykładami za tezą:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – powstanie nie było dobrze przygotowane: m.in. brak wystarczającej liczby żołnierzy – uczestnicy powstania to byli w większości ludzie młodzi i choć przeszkoleni oraz zaangażowani,

to jednak brakowało im doświadczenia w walce – dodatkowo uczeń powinien podać stosunek sił powstańczych oraz niemieckich; trudno było skutecznie stawić opór regularnej armii niemieckiej, mając do dyspozycji w większości ludzi bez doświadczenia bojowego; brak wystarczającej ilości broni, aby pokonać przeciwnika – uczeń powinien również wskazać różnicę w jakości oraz ilości uzbrojenia powstańców i żołnierzy niemieckich (aspekt polityczny);

- nieuwzględnienie walk w stolicy w planie „Burza”: brak planów logistycznych i łącznościowych, brak zaplecza zapewniającego dostawy broni, jedzenia czy innych potrzebnych materiałów (aspekt polityczny);
- brak potwierdzonych informacji o możliwym wsparciu powstańców przez nadchodzącą Armię Czerwoną bądź aliantów zachodnich (aspekt polityczny);
- na posiedzeniach władz w Londynie oraz w wysyłanych do kraju rozkazach brak pozytywnej opinii naczelnego wodza gen. Kazimierza Sosnkowskiego w sprawie rozpoczęcia powstania (aspekt polityczny);
- narażenie na niebezpieczeństwo cywilów – mieszkańców miasta, w którym miały być prowadzone walki (aspekt społeczny);
- widząc postawę Sowietów wobec żołnierzy AK uczestniczących w akcji „Burza” na Kresach, można było wywnioskować, że nie udzielą oni wsparcia powstańcom – Sowietci rozbrajali i aresztowali żołnierzy AK, często przetrzymywali ich w dotychczasowych niemieckich katowniach, a następnie wywozili w głąb ZSRS (aspekt polityczny).

Proponowane argumenty wraz z przykładami przeciwko tezie:

- powstanie i tak by wybuchło, nawet bez inicjatywy ze strony AK, ze względu na silne antyniemieckie nastroje wśród mieszkańców stolicy zmęczonych prawie 5-letnią okupacją, stosowanymi przez okupanta represjami, ulicznymi łapankami (aspekt społeczny);
- bliskość wojsk sowieckich (na przedpolach Warszawy po drugiej stronie Wisły) mogła dawać nadzieję na otrzymanie wsparcia ze strony Armii Czerwonej – państwa bądź co bądź należącego wraz z Polską do tego samego obozu militarno-politycznego (ZSRS był członkiem Wielkiej Koalicji); żołnierze AK walczyli już ramię w ramię z Sowietami przeciwko Niemcom na Kresach; poza tym powstańcy mogli ufać, że otrzymają pomoc ze strony polskiego wojska (berlingowców) towarzyszącego Armii Czerwonej (aspekt polityczny);
- latem 1944 r. Niemcy przegrywali i cofali się na wszystkich frontach – od dłuższego czasu w Warszawie obserwowano przetaczanie się niemieckich transportów ze Wschodu, gdzie niemieccy żołnierze ponosili porażki od 1943 r.; wiadomo było, że od 6 czerwca 1944 r. Niemcy przegrywali także na nowym froncie zachodnim (drugim froncie), również na froncie włoskim została przełamana linia niemieckich umocnień (maj 1944 r. – bitwa pod Monte Cassino) – wszystko to wskazywało na osłabienie przeciwnika i dawało szansę na jego pokonanie w stolicy (aspekt polityczny);
- walka z Niemcami będąca dowodem bohaterstwa i patriotyzmu powstańców mogła przekonać aliantów zachodnich do zmiany decyzji podjętych przez Wielką Trójkę w Teheranie niekorzystnych dla przyszłości Polski – na konferencji tej zdecydowano, że linia Curzona zostanie wschodnią granicą państwa polskiego, oraz ustalono, że znajdzie się ono w strefie wpływów ZSRS (aspekty polityczny i społeczny);
- samodzielne wyzwolenie stolicy przez Polaków dawało szansę na objęcie w niej rządów przez legalne polskie władze (ujawnione struktury PPP) i mogło pomóc w wystąpieniu wobec Sowietów w roli gospodarza; mogło również skłonić Sowietów do uznania polskich władz podległych rządowi na uchodźstwie za gospodarzy na wyzwolonych przez nich terenach (aspekt polityczny);
- samodzielne wyzwolenie stolicy przez Polaków miało być kartą przetargową w rokowaniach pokojowych po zakończeniu wojny, miało przekonać zarówno aliantów zachodnich, jak i Sowietów do podmiotowego traktowania Polaków oraz uznania ich prawa do niezależnej państwowości (aspekt polityczny);
- powstanie było naturalną kontynuacją walki prowadzonej od 1939 r. o odzyskanie odebranej Polakom wolności i państwowości – przez całą okupację AK rozwijała konspiracyjne formacje

	<p>wojskowe, prowadziła szkolenia wojskowe, działalność dywersyjną, potem też walkę partyzancką, a PPP tworzyło struktury gotowe przejąć szybko rządy w kraju (aspekty polityczny i społeczny);</p> <p>– braki w uzbrojeniu nie musiały być przeszkodą, gdyż broń można było zdobyć wskutek wygranych starć z wrogiem – tak też się działo w trakcie powstania; poza tym produkowano koktajle Mołotowa oraz pistolety maszynowe błyskawica, choć te ostatnie w niewystarczającej ilości (aspekt społeczny).</p>
Krok 6.	<p>Uczeń podsumowuje swoją wypowiedź, decydując, które argumenty są ważniejsze, a które mniej ważne, dostrzega zachodzące między nimi korelacje i wyraźnie wskazuje ciąg przyczynowo-skutkowy. Dodatkowo podsumowanie posłuży ostatecznemu opowiedzeniu się za tezą lub przeciw niej.</p>
Krok 7. Wypracowanie	<p>Uczeń tworzy wypowiedź z wykorzystaniem wiedzy historycznej w sposób funkcjonalny w odniesieniu do wskazanych w temacie aspektów – przytacza bogatą argumentację popartą poprawnie dobranymi przykładami.</p> <p>Praca powinna być merytoryczna (dotyczyć tematu), spójna (zawarte w niej informacje powinny być logicznie powiązane) oraz zawierać minimum 300 słów.</p>